

NÂNG CAO BẢN LĨNH, KỸ LUẬT CHO SINH VIÊN THÔNG QUẢ MÔI TRƯỜNG HỌC TẬP, RÈN LUYỆN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Nguyễn Quang Tùng

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên

Tóm tắt: Giáo dục quốc phòng và an ninh không chỉ trang bị cho sinh viên kiến thức, kỹ năng quân sự cơ bản, mà còn là môi trường rèn luyện bản lĩnh, kỷ luật, ý chí và tinh thần tập thể. Với đặc thù quản lý tập trung theo nếp sống quân sự, môi trường Quân đội, Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh Đại học Thái Nguyên đã tạo dựng môi trường giáo dục đặc biệt, nơi sinh viên được trải nghiệm “học đi đôi với rèn”, “rèn trong kỷ luật - trưởng thành trong thử thách”. Bài viết tập trung phân tích vai trò của môi trường quân đội trong việc rèn luyện và nâng cao phẩm chất - bản lĩnh - ý chí của sinh viên; đánh giá thực tiễn rèn luyện, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm tiếp tục phát huy giá trị giáo dục của nếp sống quân sự, môi trường quân đội trong thời kỳ mới.

Từ khóa: Giáo dục quốc phòng và an ninh; quản lý sinh viên; nếp sống quân sự; sinh viên.

ENHANCED COURAGE AND DISCIPLINE FOR STUDENTS THROUGH THE LEARNING AND TRAINING ENVIRONMENT AT THE CENTER FOR NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION, THAI NGUYEN UNIVERSITY

Abstract: National defense and security education not only equips students with basic military knowledge and skills, but also provides an environment for cultivating courage, discipline, willpower, and team spirit. With its unique centralized management based on military lifestyles and the military environment, the Center for National Defense and Security Education, Thai Nguyen University, has created a special educational environment where students experience “learning combined with training,” “training within discipline - maturing through challenges.” This article focuses on analyzing the role of the military environment in training and enhancing the character, courage, and willpower of students; evaluating the practical aspects of training; and proposing solutions to further promote the educational value of military lifestyle and the military environment in the new era.

Keywords: National defense and security education; student management; military lifestyle; students.

Nhận bài: 20/03/2026

Phản biện: 16/04/2026

Duyệt đăng: 21/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh giáo dục đại học hiện nay, việc hình thành nhân cách, bản lĩnh và kỷ luật của sinh viên là nhiệm vụ trọng tâm, gắn liền với mục tiêu đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện. Giáo dục quốc phòng và an ninh là một môn học đặc thù, nơi sinh viên được tiếp cận môi trường Quân đội - môi trường có tính kỷ luật cao, nghiêm túc và mang đậm tinh thần tập thể.

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên có nhiệm vụ giảng dạy chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh theo quy định tại Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, ban hành quy định tổ chức dạy, học và đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, cơ sở giáo dục đại học. Trước những yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo và nâng cao chất lượng đào tạo đáp ứng nhu cầu của xã hội, Trung tâm luôn đặt mục tiêu giáo dục cho người học phát triển toàn diện. Môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên luôn được Đảng

ủy, Ban Giám đốc Trung tâm đặc biệt quan tâm, coi đây là lực lượng đông đảo có trình độ học vấn, tiềm năng sáng tạo và khả năng tiếp cận làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại, là chủ nhân tương lai của đất nước, sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc. Tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên, mô hình “học tập và sinh hoạt theo nếp sống quân sự, môi trường Quân đội” được triển khai toàn diện, giúp sinh viên rèn luyện thói quen tự giác, tinh thần chịu trách nhiệm và khả năng thích ứng trong môi trường tập thể. Quá trình “từ thao trường đến giảng đường” không chỉ giúp sinh viên có kiến thức quốc phòng và an ninh, mà còn hình thành bản lĩnh vững vàng, thái độ tích cực và kỹ năng sống cần thiết trong học tập cũng như cuộc sống. Để hoàn thành tốt nhiệm vụ quan trọng này, Trung tâm xác định, phải tiếp tục tập trung nâng cao chất lượng GDQPAN cho sinh viên. Trong đó, chú trọng nâng cao bản lĩnh, kỷ luật cho sinh viên nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề lý luận về kỷ luật và bản lĩnh cho sinh viên giáo dục quốc phòng và an ninh

Sinh viên học tập ở Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh có đặc điểm hầu hết đều là những thanh niên trẻ, có phẩm chất đạo đức lối sống tốt, có sức khỏe và trúng tuyển qua kỳ thi tuyển sinh quốc gia theo đúng quy chế của Bộ GD&ĐT, sau từ 3-6 năm học tập, rèn luyện sinh viên tốt nghiệp ra trường trở thành những cử nhân, kỹ sư công tác ở các ngành nghề khác nhau, là nguồn nhân lực chất lượng cao góp phần vào sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước trong tương lai. Tuy nhiên, do đều là những thanh niên, tuổi đời còn trẻ, mới xa sự quản lý, giáo dục của gia đình và lần đầu tiếp xúc với môi trường quân sự, còn ít kiến thức và chưa có kinh nghiệm về hoạt động trong môi trường quân sự; chưa có thói quen về hành vi kỷ luật, nhất là sinh viên năm thứ nhất của các trường Trung cấp, Cao đẳng, Đại học. Do vậy, việc giáo dục kỷ luật cho sinh viên khi học môn giáo dục quốc phòng và an ninh là rất quan trọng và cần thiết.

Kỷ luật và bản lĩnh là hai phẩm chất cốt lõi, đóng vai trò nền tảng trong việc hình thành nhân cách, năng lực tự chủ và ý thức trách nhiệm của sinh viên trong bối cảnh hiện nay. Theo Từ điển Bách khoa Quân sự Việt Nam (Bộ Quốc phòng, 2015), kỷ luật Quân đội được hiểu là *“hệ thống các quy định bắt buộc nhằm bảo đảm tính thống nhất, chặt chẽ trong tổ chức, điều lệnh, tác phong và hành động của quân nhân”*. Kỷ luật không chỉ là công cụ quản lý hành chính mà còn là biểu hiện của văn hóa tổ chức Quân đội, nơi mỗi cá nhân hành động vì mục tiêu chung, đặt lợi ích tập thể lên trên lợi ích cá nhân. Trong lĩnh vực giáo dục, đặc biệt là giáo dục quốc phòng và an ninh, việc rèn luyện kỷ luật được xem là một phương thức hiệu quả giúp sinh viên hình thành tác phong làm việc khoa học, tinh thần trách nhiệm và năng lực tự kiểm soát hành vi. Theo tác giả Nguyễn Văn Hòa (2020), kỷ luật trong môi trường giáo dục quốc phòng không đơn thuần là sự tuân thủ mệnh lệnh, mà là *“quá trình nội tâm hóa các chuẩn mực hành vi, giúp sinh viên phát triển năng lực tự điều chỉnh và ý thức cộng đồng”*. Điều này phù hợp với quan điểm giáo dục nhân cách toàn diện của UNESCO (2016), nhấn mạnh rằng giáo dục hiện đại cần hướng đến việc *“hình thành con người có khả năng tự quản, hợp tác và hành động có trách nhiệm trong xã hội”*.

Song song với kỷ luật, bản lĩnh được hiểu là

năng lực duy trì sự vững vàng trước khó khăn, kiên định với mục tiêu, đồng thời biết điều chỉnh hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức và yêu cầu xã hội. Trong môi trường Quân đội, bản lĩnh không chỉ gắn với sức chịu đựng về thể chất mà còn phản ánh sự trưởng thành về tâm lý, ý chí và tinh thần tập thể. Theo Lê Minh Thắng (2019), *“bản lĩnh quân nhân là sự kết hợp giữa lòng kiên định, khả năng tự chủ và tinh thần đồng đội - những yếu tố then chốt góp phần xây dựng phẩm chất người chiến sĩ cách mạng trong thời đại mới”*. Khi áp dụng vào môi trường sinh viên, đặc biệt tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên, hai yếu tố này được chuyển hóa thành các hoạt động rèn luyện mang tính giáo dục thực tiễn cao: Sinh viên chấp hành nội quy, sinh hoạt tập thể, thực hiện nhiệm vụ học tập và huấn luyện theo quy định. Những trải nghiệm này giúp hình thành *“thói quen kỷ luật tích cực”* - theo Trần Quốc Vượng (2021) là giai đoạn đầu tiên trong quá trình chuyển hóa từ sự tuân thủ bên ngoài sang ý thức tự giác bên trong.

Từ góc độ tâm lý học giáo dục, việc rèn luyện kỷ luật và bản lĩnh trong môi trường Quân đội còn giúp sinh viên phát triển năng lực tự kiểm soát cảm xúc và độ bền tâm lý. Các nghiên cứu của Bandura (1997) về *“hiệu quả bản thân”* đã chỉ ra rằng khi cá nhân trải qua quá trình thử thách và thành công trong việc hoàn thành nhiệm vụ có tính kỷ luật cao, họ sẽ củng cố niềm tin vào năng lực bản thân - yếu tố nền tảng của bản lĩnh. Ngoài ra, theo mô hình giáo dục do Bộ Giáo dục và Đào tạo (Thông tư 05/2020/TT-BGDĐT), các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh là nơi sinh viên được rèn luyện trong môi trường *“kỷ luật, tập thể, tự giác và sáng tạo”*. Sự kết hợp giữa lý thuyết và trải nghiệm thực tế giúp quá trình giáo dục trở nên toàn diện hơn, khi sinh viên không chỉ học để biết mà còn học để làm, học để sống cùng người khác và học để trở thành công dân có trách nhiệm.

Tóm lại, nền tảng lý luận cho thấy rằng kỷ luật và bản lĩnh không phải là hai phạm trù tách biệt mà là hai chiều tương hỗ trong quá trình giáo dục sinh viên. Kỷ luật tạo ra khung hành vi và nền nếp; bản lĩnh giúp cá nhân duy trì, phát triển và chuyển hóa những hành vi đó thành năng lực tự thân. Môi trường Quân đội - với tính tổ chức, tính gắn kết và tính thực tiễn cao - chính là môi trường lý tưởng để hai phẩm chất này được hình thành, củng cố và phát triển bền vững trong sinh viên đại học.

2.2. Thực tiễn rèn luyện kỷ luật và bản lĩnh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên

Trong những năm qua, Trung tâm đã trở thành một trong những đơn vị tiêu biểu trong công tác rèn luyện nền nếp, kỷ luật và bản lĩnh cho sinh viên thông qua mô hình “*giáo dục trong môi trường Quân đội*”. Với phương châm: “*Kỷ luật - Trách nhiệm - Bản lĩnh - Hiệu quả*”, Trên cơ sở đó, Trung tâm triển khai chương trình đào tạo kết hợp giữa giáo dục nhận thức, huấn luyện thể chất và rèn luyện nền nếp sinh hoạt Quân đội.

Công tác quản lý, rèn luyện sinh viên khi học môn học giáo dục quốc phòng được Trung tâm quán triệt nghiêm túc tới từng sinh viên trong quá trình tham gia học tập trung tại Trung tâm, trong đó đảm bảo an toàn trong sinh hoạt, an toàn về sinh thực phẩm và an toàn giao thông là ưu tiên hàng đầu. Mỗi khóa huấn luyện kéo dài 4 tuần, với lịch học - sinh hoạt được sắp xếp nghiêm túc, thống nhất. Sinh viên được truyền đạt đầy đủ các nội dung về công tác quản lý, rèn luyện của người học, trong đó nhấn mạnh quyền lợi, nghĩa vụ và trách nhiệm của người học. Các đơn vị quản lý sinh viên tổ chức thực hiện nghiêm túc 11 chế độ trong ngày và 03 chế độ trong tuần; duy trì kiểm tra nội vụ vệ sinh hằng ngày; sinh viên tham gia các khóa học đều chấp hành đúng nội quy, quy định tại Trung tâm. Sinh viên thực hiện chế độ ngày, tuần theo quy định Quân đội, bao gồm báo thức, thể dục sáng, học tập, tăng gia sản xuất, vệ sinh doanh trại và sinh hoạt tập thể buổi tối... Tuy nhiên chất lượng giáo dục nói chung và giáo dục bản lĩnh và kỷ luật nói riêng có những nội dung còn hạn chế, ý thức tổ chức kỷ luật, tính tự giác, kỹ năng sống của chưa tốt, vẫn còn không ít sinh viên trượt các học phần.

2.3. Đề xuất các giải pháp

Trên cơ sở những kết quả đạt được và những hạn chế đã phân tích, để tiếp tục phát huy vai trò của môi trường giáo dục quốc phòng và an ninh trong việc hình thành bản lĩnh và kỷ luật cho sinh viên, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh cần triển khai đồng bộ một số giải pháp sau:

Một là tăng cường giáo dục nhận thức, khơi dậy động cơ nội tại trong rèn luyện kỷ luật. Sinh viên chỉ thực sự tự giác khi họ hiểu rõ ý nghĩa của việc rèn luyện trong môi trường Quân đội, do đó cần lồng ghép nội dung giáo dục giá trị, lý tưởng sống, trách nhiệm công dân trong các buổi sinh hoạt đầu khóa, nhằm giúp sinh viên nhận

thức rằng kỷ luật không chỉ là quy định bắt buộc, mà còn là biểu hiện của văn hóa và phẩm chất người trí thức trẻ. Bên cạnh đó, thường xuyên tổ chức các chuyên đề, tọa đàm “*Kỷ luật - Bản lĩnh - Trách nhiệm trong thời đại số*”, tạo không gian trao đổi, chia sẻ giữa sinh viên và cán bộ, giảng viên, giúp hình thành niềm tin và động lực nội tại cho quá trình rèn luyện.

Hai là xây dựng môi trường sư phạm Quân đội mang tính “kỷ luật nhân văn”. Môi trường kỷ luật cần kết hợp giữa tính nghiêm và tính cảm hóa. Phát huy vai trò nêu gương của cán bộ quản lý, giảng viên, tiểu đội trưởng sinh viên, bảo đảm “*mệnh lệnh đi đôi với thuyết phục*”. Tăng cường đối thoại, tư vấn tâm lý - giáo dục giúp sinh viên vượt qua giai đoạn “*khoảng trống thích ứng*” khi chuyển từ môi trường tự do đại học sang môi trường Quân đội. Duy trì các hoạt động thi đua, tuyên dương gương sinh viên tiêu biểu trong rèn luyện kỷ luật, góp phần lan tỏa giá trị tích cực trong tập thể.

Ba là ứng dụng công nghệ số trong quản lý và đánh giá rèn luyện. Phát triển hệ thống quản lý học viên điện tử, theo dõi nền nếp, giờ giấc, mức độ chấp hành nội quy theo thời gian thực giúp sinh viên tự điều chỉnh hành vi. Tích hợp ứng dụng phản hồi học viên để thu nhận ý kiến, cảm xúc, trải nghiệm trong quá trình học - rèn, từ đó giúp cán bộ nắm bắt kịp thời những khó khăn và điều chỉnh phương pháp giảng dạy phù hợp. Từng bước hình thành cơ sở dữ liệu định lượng về rèn luyện bản lĩnh và kỷ luật sinh viên, làm nền tảng cho công tác nghiên cứu, đánh giá hiệu quả đào tạo.

Bốn là kết hợp chặt chẽ giữa học tập và rèn luyện, tạo môi trường Quân sự cho sinh viên. Đưa hoạt động quản lý, giáo dục rèn luyện với quá trình học tập của sinh viên theo mô hình quản lý quân nhân trong Quân đội nhân dân Việt Nam nhằm nâng cao ý thức tổ chức kỷ luật, nếp sống chính quy, khoa học trong các hoạt động nói chung, nhất là hoạt động học tập tại trường làm cơ sở cho việc vận dụng vào thực tiễn công tác sau này. Có thể nói, cùng với việc giảng dạy, huấn luyện quân sự, đưa sinh viên vào hoạt động môi trường quân sự có ý nghĩa rất quan trọng, sinh viên không chỉ nắm được kiến thức, kỹ năng quân sự mà còn được trải nghiệm, thực hiện nhiệm vụ ở môi trường quân sự góp phần quan trọng hình thành lối sống nền nếp, kỷ luật, tác phong quân sự cho sinh viên. Để thực hiện tốt nội dung trên,

100% sinh viên được quản lý, rèn luyện tập trung như môi trường Quân đội. Các chế độ nền nếp như: Báo thức sáng, tập thể dục, gấp nội vụ, ăn uống, học tập công tác, đọc báo, xem thời sự được duy trì nghiêm túc theo đúng chế độ quy định của Quân đội từ đó hình thành cho sinh viên nếp sống có giờ giấc, có kế hoạch, ý thức tổ chức kỷ luật của môi trường Quân đội. Các phong trào thi đua, tổ chức các đợt hoạt động ngoại khóa theo chuyên đề, như: nói chuyện thời sự, thi tìm hiểu lịch sử truyền thống, giao lưu văn nghệ, thể thao,... Tổ chức các giờ học quân sự ngoại khóa như tập đội ngũ, đưa sinh viên vào tình huống quân sự cụ thể đồng thời nâng cao thể chất cho sinh viên, xây dựng nhiều chương trình, kế hoạch phù hợp với từng đối tượng, gắn với nội dung môn học như: tham quan đơn vị Quân đội, các khu di tích lịch sử..., các hoạt động ngoại khóa để thu hút sinh viên tham gia sôi nổi, hào hứng, thiết thực hỗ trợ tốt cho công tác giáo dục môn học. Giúp sinh viên có sự trưởng thành rõ rệt cả về tác phong, ý thức tổ chức kỷ luật, nếp sống tập thể, kỹ năng quân sự, đồng thời góp phần nâng cao lý tưởng cách mạng, ý thức, trách nhiệm công dân đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

Năm là bồi dưỡng nâng cao năng lực, trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ quản lý sinh viên, giảng viên. Đây là biện pháp quan trọng, quyết định chất lượng giảng dạy các học phần quân sự cả trước mắt và lâu dài. Trung tâm

xác định và có bước đi đúng hướng, cần lựa chọn những giảng viên có năng lực, trình độ quân sự tốt, say mê với nghề nghiệp, ưu tiên những đồng chí đã công tác tại các đơn vị huấn luyện sẵn sàng chiến đấu, có kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn; đồng thời tiếp tục phát triển đội ngũ giảng viên cơ hữu, cử đi đào tạo tiến sĩ đáp ứng nguồn giảng viên cả trước mắt và lâu dài.

III. KẾT LUẬN

Việc nâng cao bản lĩnh và kỷ luật cho sinh viên không chỉ là nhiệm vụ trong phạm vi giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng và an ninh mà là quá trình giáo dục tổng thể, kết hợp giữa nhận thức - trải nghiệm - phản tư - lan tỏa giá trị. Khi các giải pháp trên được triển khai đồng bộ, môi trường giáo dục quốc phòng - an ninh sẽ thực sự trở thành không gian rèn luyện toàn diện, giúp sinh viên “vững vàng trong bản lĩnh, tự giác trong kỷ luật và chủ động trong hành động”. Quá trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong môi trường Quân đội không chỉ dừng lại ở việc trang bị kiến thức, kỹ năng cơ bản về quốc phòng và an ninh, mà sâu xa hơn, đó là một mô hình giáo dục nhân cách đặc thù, nơi sinh viên được rèn luyện toàn diện về thể chất, tinh thần và ý thức công dân. Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên đã và đang thực hiện hiệu quả sứ mệnh ấy, góp phần hình thành thế hệ sinh viên có kỷ luật, bản lĩnh, trách nhiệm và tự chủ trong kỷ nguyên mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2020). *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2020 quy định về chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Bộ Quốc phòng. (2015). *Từ điển Bách khoa Quân sự Việt Nam*. NXB Quân đội Nhân dân.
- Lê Minh Thắng. (2019). “*Bản lĩnh và kỷ luật trong giáo dục quốc phòng - nền tảng hình thành nhân cách người sinh viên thời đại mới*”. Tạp chí Giáo dục và Xã hội, (112), 45-50.
- Nguyễn Văn Hòa. (2020). “*Giáo dục kỷ luật tự giác trong môi trường quân sự đối với sinh viên đại học*”. Tạp chí Khoa học Giáo dục, 28(3), 22-29.
- Trần Quốc Vượng. (2021). “*Giá trị của rèn luyện kỷ luật trong hình thành nhân cách sinh viên hiện nay*”. Tạp chí Quốc phòng Toàn dân, (6), 31-35.